

EURÓPAI BIZOTTSÁG
EGÉSZSÉGÜGYI ÉS ÉLELMISZERBIZTONSÁGI FŐIGAZGATÓSÁG

Élelmiszer fenntarthatóság, nemzetközi kapcsolatok
„a termelőtől a fogyasztóig” stratégia

ÖSSZEFOGLALÓ JELENTÉS

**AZ ÉLELMISZER-PAZARLÁSSAL ÉS ÉLELMISZER-VESZTESÉGGEL FOGLALKOZÓ
UNIÓS PLATFORM**

ÉS AZ EGÉSZSÉGÜGYI ÉS ÉLELMISZERBIZTONSÁGI FŐIGAZGATÓSÁG (SANTE)

EURÓPAI POLGÁRI VITACSOPORTJÁNAK EGYÜTTES ÜLÉSE

Hibrid

2023. november 7.

Elnök (1): Klaus Berend, Egészségügyi és Fogyasztóvédelmi Főigazgatóság

Európai Bizottság és uniós szervek (9): DG SANTE, ENV, AGRI, RTD, JRC, ESTAT, EEA (Európai Környezetvédelmi Ügynökség), EASME (Kkv-ügyi Végrehajtó Ügynökség), EGSZB (Európai Gazdasági és Szociális Bizottság), COR (Régiók Európai Bizottsága)

Érintett tagállamok (23): AT, BE, BG, CZ, DK, EL, EE, FI, FR, DE, HU, IE, IT, LT, LU, NL, PL, PT, RO, SE, SK, SI, ES

Magánszektorbeli szervezetek (39): BEUC (Európai Fogyasztók Szervezete), BOROUME, COPA COGECA (COPA COGECA – A mezőgazdasági termelők és mezőgazdasági szövetkezetek szószólója), CTC (Tisztatechnológiai központ [Münsteri Műszaki Egyetem]), Consorzio Bestack, DUH (Deutsche Umwelthilfe e.V.), ECSLA (Európai Hűtési és Logisztikai Szervezet), EFFPA (Eredetileg Élelmiszernek Minősülő Anyagok Feldolgozóinak Európai Szervezete), EuroCommerce (a kis- és nagykereskedelmi ágazatot képviselő európai szervezet), EuroCoop (a Fogyasztói Szövetkezetek Európai Közössége), EUPPA (Burgonyafeldolgozók Európai Szervezete), Europatat (Európai Burgonya Szakmai Szövetség), FEBA (Európai Élelmiszerbankok Szövetsége), FoodCloud, FoodServiceEurope, FOODWIN (Élelmiszer-hulladék Innovációs Szervezet), Freshfel Europe, EUCOFEL (Európai Gyümölcs- és Zöldség Szakmai szövetség), Azti Foundation (Fundación AZTI – AZTI Fundazioa), HOTREC (Európai szállodák, éttermek és kávéházak szövetsége), HUA (Harokopio Egyetem), HFBA (Magyar Élelmiszerbank Egyesület), Independent Retail Europe, IFWC (Nemzetközi Élelmiszer-hulladék Koalíció), Last Minute Market, Les Restos du Coeur, MATVETT-NORSUS-NOFIMA CONSORTIUM, Rabobank, Regal Normandie, SWF („Állítsuk meg az élelmiszer-pazarlást” Mozgalom), Too Good To Go, Venturis Horeca, WUR (Wageningen Egyetem és Kutatóintézet), WRAP (Hulladék és Erőforrások Cselekvési Program), Nagykereskedelmi Piacok Világuniója (WUWM), Zero Waste Scotland

Egyéb közszervezetek (5): OECD (Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet), FAO (az ENSZ Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezete), UNEP (az ENSZ Környezetvédelmi Programja)

Megfigyelők (1): NINCS

Az élelmiszer-pazarlással és élelmiszer-veszteséggel foglalkozó uniós platform és az európai polgári vitacsoport együttes ülése

1. Köszöntő és a visszajelző üléshez bevezető az elnök részéről: Klaus Berend, élelmiszerbiztonsági, fenntarthatósági és innovációs igazgató

Az **elnök** megnyitotta az ülést, és köszöntötte az európai polgári vitacsoport és az élelmiszer-pazarlással és élelmiszer-veszteséggel foglalkozó uniós platform tagjai együttes ülésének résztvevőit. Az elnök megköszönte az európai polgári vitacsoport tagjainak az Unióban az élelmiszer-pazarlás elleni fellépés fokozására tett ajánlásait. Az elnök utalt arra, hogy az Európai Bizottság elfogadta a tagállamok által 2030-ig elérendő élelmiszerhulladék-csökkentési célértékeket meghatározó jogalkotási javaslatot, és hogy a javaslatot kísérő hatásvizsgálat mellett egy polgári jelentést is közzétettek. A jelentésben az Európai Bizottság kifejtette álláspontját a polgárok ajánlásaival kapcsolatban, és jelezte, hogy ezek miként támogatnák az élelmiszer-pazarlással kapcsolatos átfogó munkáját, és miként szolgálnának iránymutatásként a tagállamok számára a jövőbeli célértékek elérésében.

2. A moderátor bevezetője

A moderátor üdvözölte az online csatlakozó és a Brüsszelben lévő résztvevőket, és ismertette az ülés napirendjét.

3. Sandra Gallina, az Egészségügyi és Élelmiszer-biztonsági Főigazgatóság főigazgatójának nyitó észrevételei (videó)

Gallina **főigazgató** nyitó észrevételeiben részletesen bemutatta az Európai Bizottság jogalkotási javaslatát, és rámutatott a polgárok ajánlásainak jelentőségére az Unióban az élelmiszer-hulladék megelőzése vonatkozásában. A polgárok ajánlásait figyelembe veszik a jogalkotási javaslatban előterjesztett kötelező érvényű célértékek, amelyek elfogadása esetén a tagállamoknak integrált megközelítést kell alkalmazniuk, bevonva minden kulcsfontosságú szereplőt az élelmiszer-pazarlás megelőzését célzó intézkedésekbe, és támogatva a fogyasztói magatartás változását. Kiemelte a polgároknak az egész Unióban tisztességes és méltányos élelmiszer-ellátási lánc létrehozására és az élelmiszer-adományozás támogatására történő felhívását, valamint az élelmiszer-pazarlás nyomon követésének fontosságát és az élelmiszer-vállalkozók arra irányuló kötelezettségvállalásának szorgalmazását, hogy csökkentsék az élelmiszer-pazarlást, többek között a felelős élelmiszer-vállalkozási és marketinggyakorlatok magatartási kódexe révén.

4. A Kommunikációs Főigazgatóság megjegyzései

Richard Kühnel, tagállami képviseleti és kommunikációs igazgató kiemelte az együttes ülés értékét, mivel az lehetőséget biztosít az Európai Bizottság és a platform tagjai számára a polgárok részére ajánlásaikról visszajelzés adására. R. Kühnel kijelentette, hogy a polgári vitacsoportok következő fordulójának előkészítése folyamatban van, és tájékoztatott arról, hogy a polgári részvételi platform hamarosan elérhető lesz az interneten.

5. Az élelmiszer-pazarlással foglalkozó európai polgári vitacsoport ajánlásainak ismertetése és eszmecsere a vitacsoport tagjaival (I. témablokk): Együttműködés az élelmiszer-értékláncban: A termelőtől a fogyasztóig ([PDF](#))

Az európai polgári vitacsoport 1. témablokkon dolgozó képviselői ismertették [az 1–7. ajánlást](#), majd véleménycserét folytattak a vitacsoport résztvevőivel, köztük az Európai Bizottság (az Egészségügyi és Élelmiszer-biztonsági Főigazgatóság – SANTE, és a Mezőgazdasági Főigazgatóság – AGRI), a francia Mezőgazdasági és Élelmiszer-szuverenitási Minisztérium, a COPA COGECA és a FEBA képviselőivel.

A **DG SANTE** köszönetet nyilvánított a polgárok ajánlásaiért, és felhívást intézett arra, hogy minden szereplő vegyen aktívan részt az élelmiszer-pazarlás megelőzésében, és erősítse az együttműködést a teljes élelmiszer-ellátási láncban. Az említett integrált megközelítés jelenik meg az EU hulladékokra vonatkozó jogszabályaiban meghatározott kötelezettségekben, és azt az Európai Bizottság élelmiszerhulladék-csökkentési célértéket meghatározó jogalkotási javaslata is megismétli. Az Egészségügyi és Fogyasztóvédelmi Főigazgatóság a 3., 4., 5. és 6. ajánlásra összpontosítva tett észrevételeket a polgárok ajánlásaival kapcsolatban.

A hulladékokkal kapcsolatos uniós jogszabályok (a hulladékokról szóló keretirányelv) már most is előírják a tagállamok számára az élelmiszer-adományozás ösztönzését, és az Európai Bizottság jogalkotási javaslatának ehhez a gyakorlathoz az egész Unióban további lendületet és támogatást kell nyújtania, ezzel segítve a többletéllelmiszer rászorulóknak számára elérhetővé tételét. Az Európai Bizottság az egységes piaci program keretében pénzügyi (cselekvési) támogatást is nyújtott az Élelmiszerbankok Európai Szövetségének (FEBA) az élelmiszerbankok kapacitásépítésének támogatására. Az adatok és a bevált módszerek megosztásának megkönnyítését illetően az Európai Bizottság kifejtette, hogy az élelmiszer-pazarlással és élelmiszer-veszteséggel foglalkozó uniós platformot és egy digitális forráshálózatot, az [élelmiszer-veszteség és -pazarlás megelőzésével foglalkozó uniós központot](#) ezen igény kielégítésére hozták létre. Az Európai Bizottság Közös Kutatóközpontja emellett kidolgozott egy értékelési keretrendszert, amely minden szereplőnek segítséget nyújt az élelmiszer-hulladékkal kapcsolatos kezdeményezések eredményességének értékelésében, és annak része egy kalkulátor is a kapcsolódó hatások számszerűsítésére. Az olyan városi hálózatok, mint az EUROCITIES, a Milánói Városi Élelmiszerpolitikai Paktum és az ICLEI (Helyi önkormányzatok a fenntarthatóságért) számos, a városokat célzó partnerprogramot működtetnek. Az élelmiszer-hulladék szintjére vonatkozó adatokat illetően a hulladékokkal kapcsolatos uniós jogszabályok előírják a tagállamok számára, hogy az élelmiszer-ellátás minden egyes szakaszában közös mérési módszertan szerint kövessék nyomon az élelmiszer-hulladék mennyiségét, és a megállapításokat jelentsék az Unió statisztikai hivatalának, az EUROSTAT-nak. Végezetül a polgárok szerepvállalása olyan téma, amelyet a jövőben fel lehet venni az élelmiszer-pazarlással és élelmiszer-veszteséggel foglalkozó uniós platform napirendjére, hogy a tagok megoszthassák egymással tapasztalataikat és tanulhassanak azokból.

A **DG AGRI** szintén megköszönte a polgárok ajánlásait, és megjegyezte, hogy a polgárok 1., 2. és 7. ajánlása az élelmiszer fenntarthatóságával általánosabban foglalkozik, és hogy a helyi, szezonális és rövid ellátási láncok és az élelmiszerhulladék csökkentése közötti kapcsolatot magát még nem sikerült bizonyítani. A polgárok ajánlásai az Európai Bizottság élelmiszer fenntarthatósággal kapcsolatos általános felfogását tükrözik, biztosítva minden lényeges dimenzió figyelembevételét. A Mezőgazdasági Főigazgatóság emlékeztetett a belső piaci szabályok, valamint a regionális programok, a területi intézkedések és az élelmiszerrendszerek ösztönzésének fontosságára. A Mezőgazdasági Főigazgatóság megemlítette, hogy néhány tagállam a közös agrárpolitika (KAP) keretében nemzeti stratégiai terveibe beépítette a helyi piacok és a rövid ellátási láncok támogatását, és jelezte, hogy a KAP stratégiai terveiben nincs olyan operatív mutató, amely lehetővé tenné az élelmiszer-veszteség és -pazarlás csökkentését célzó erőfeszítések nyomon követését. A Mezőgazdasági Főigazgatóság kiemelte, hogy az élelmiszer-ellátási lánc minden szereplőjének szerepet kell vállalnia, és jelezte, hogy a javasolt élelmiszerhulladék-csökkentési célértékek jelenleg az elsődleges termelésre nem terjednek

ki. Az 5. és 6. ajánlásra utalva a Mezőgazdasági Főigazgatóság kiemelte az uniós élelmiszer- és mezőgazdasági politika fejlesztésébe az érdekelt felek bevonásának fontosságát, és kijelentette, hogy az Európai Bizottság stratégiai párbeszédet fog indítani az Unió mezőgazdaságának jövőjéről. A tisztességtelen forgalmazói magatartásról szóló ajánlásra hivatkozva a Mezőgazdasági Főigazgatóság tájékoztatót arról, hogy a tagállamok végrehajtó hatóságai szorosan figyelemmel kísérik a tisztességtelen forgalmazói magatartást, és hogy a mezőgazdasági termelőknek az élelmiszer-ellátási lánc más szereplőivel való alkupozíciójának támogatása volt annak indoka, hogy a mezőgazdasági termelőknek a versenyszabályok alóli kivételeket engedélyeztek, fenntarthatósági megállapodásokat dolgoztak ki, és a termelői szervezetek támogatására egyéb intézkedéseket hoztak. Összefoglalva: a polgárok ajánlásai összhangban állnak az Európai Bizottság jelenlegi és jövőbeli terveivel.

A francia Mezőgazdasági és Élelmiszer-szuverenitási Minisztérium köszönetet mondott a polgárok munkájáért és a nemzeti szintű irányvonalakat, különösen a területi dimenziót támogató ajánlásaiért. A franciaországi „területi élelmiszer-projektek” létrehozásával támogatják a mezőgazdasági termelők elindulását, a rövid ellátási láncok kialakítását és az étkezésekben a fenntartható, jó minőségű élelmiszerekkel való ellátást. Jelenleg 430 ilyen, kollektív fellépés keretében kidolgozott projekt létezik, amelyek egyik dimenziója az élelmiszer-hulladék megelőzése. Vannak továbbá Franciaországban olyan hálózatok, amelyek teljes mértékben az élelmiszer-pazarlás megelőzésére összpontosítanak (REGAL). Az élelmiszer-adományozás pénzügyi ösztönzőit illetően a franciaországi adószabályok társasági adójóváírást tesznek lehetővé az adományozott élelmiszerek könyv szerinti nettó értékének legfeljebb 60%-áig. Ezen túlmenően a jogszabályok előírják, hogy bizonyos érdekelt feleknek az élelmiszerbankokkal partnerségi megállapodásokat kell kötniük a többletélelmiszer adományozása tekintetében, továbbá irányítási tervet kell kidolgozniuk az adományozott élelmiszerek minőségének biztosítására. A francia minisztérium hangsúlyozta az egészséges szezonális termékek fogyasztására való figyelemfelhívás fontosságát, és kijelentette, hogy az élelmiszerekkel és ízekkel kapcsolatos oktatás bekerült az iskolai tantervekbe, és a jövőben a 400 m²-nél nagyobb alapterületű üzleteknek előírhatják a gyümölcsök és zöldségek szezonálisára vonatkozó információk feltüntetését.

A **COPA COGECA** megköszönte a polgároknak az átfogó ajánlásokat, és elismeri, hogy a gazdáknak nem áll érdekükben a megtermelt élelmiszer elpazarlása, és hogy piaci hatalmi egyensúlyhiány uralkodik. A COPA COGECA az 1. ajánlást illetően üdvözölte a tisztességtelen forgalmazói magatartásról szóló irányelv nyomán követésén és jobb végrehajtásán keresztül a termelők felhatalmazására és az élelmiszer-értékláncban a hatalmi egyensúlyhiány csökkentésére irányuló javaslatokat. A COPA COGECA aggályainak adott hangot a lehető legközelebbi gyártó igénybevételére vonatkozó ajánlással kapcsolatban, mivel ez a versenyszabályokba ütközhet, és nem feltétlenül hozza meg a kívánt eredményeket. A COPA COGECA üdvözölte az „esztétikailag kifogásolható” gyümölcsök és zöldségek közvetlen értékesítésének előmozdítására irányuló erőfeszítéseket, és kiemelte a forgalmazási előírások fontosságát, amelyek a piac „közös nyelvét” képezik, biztosítják a kiváló minőséget és a piaci torzulások elkerülését, valamint pontosította, hogy ezek a közvetlen értékesítésre nem vonatkoznak. A COPA COGECA példákat hozott fel a gazdálkodók és agrárszövetkezetek részvételével zajló kezdeményezésekre, ilyen például egy magyar kísérleti program, amely összekapcsolja a Magyar Élelmiszerbank Egyesületet és a budapesti nagybani piacot annak érdekében, hogy az „esztétikailag kifogásolható” gyümölcsök és zöldségek számára értékesítő helyeket találjanak. Hasonló projekt létezik Hollandiában is, amelynek keretében az „esztétikailag kifogásolható” gyümölcsöket és zöldségeket feldolgozott élelmiszerré alakítják át. A 2. ajánlással kapcsolatban a COPA COGECA támogatta a helyi termékek népszerűsítését, mivel ez közelebb hozza a mezőgazdasági termelőket a fogyasztókhoz, és segíthet az élelmiszerek értéke megbecsülésének növelésében (ilyen projektek léteznek Olaszországban, Ausztriában, Finnországban stb.). A 7.

ajánlással kapcsolatban a COPA COGECA hangsúlyozta, hogy meg kell határozni, mi számít szezonális és helyi élelmiszernek.

A **FEBA** köszönetet mondott a polgároknak az ajánlásokért és az élelmiszer-adományozásra való összpontosításért, különösen egy olyan környezetben, amelyben a többletélelmiszerek adományozása csökken, miközben a rászorulóknak növekvő száma miatt egyre nagyobb az élelmiszerek iránti kereslet a karitatív szervezetek részéről, és az élelmiszerbankok működési költségei emelkednek (az infláció és az Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborújához kötődő megnövekedett energiaköltségek miatt). Az élelmiszerbankok számos, a polgárok ajánlásaiban kiemelt területtel foglalkoznak, különösen a pénzügyi támogatás, a digitális eszközök, valamint az adatgyűjtés és -megosztás szükségességével. A polgárok ajánlásai megosztásra és megvitatásra kerültek a hálózattal, a nemzeti szakpolitikákkal kapcsolatos ismeretek megosztása érdekében egymás közötti azonos szintű tapasztalatcserék zajlottak, és tanulmányutakra került sor az EU-n kívüli (pl. moldovai) élelmiszerbankokkal folytatott tudáscsere elősegítésére. A FEBA tagjai számára a digitális eszközök használatáról is szervezett egy találkozót, amelyre Dublinban került sor. A FEBA arról is biztosította a polgárokat, hogy a munka az élelmiszer-adományozás megkönnyítése érdekében folyik és folytatódni is fog, megemlítve az éves kongresszusán e tekintetben folytatott megbeszéléseket, valamint az élelmiszer-adományozással kapcsolatos kihívások és lehetőségek élelmiszer-pazarlással és élelmiszer-vesztéssel foglalkozó uniós platform általi, folyamatban lévő értékelését.

A vitacsoport résztvevőinek a polgárok ajánlásaira adott első válaszát követően a moderátor kérdéseket tett fel az ülés (online és offline) résztvevőinek. Egy polgár megkérdezte, hogy Franciaországon kívül más országokban is érvényesül-e adókedvezmény-rendszer az élelmiszer-adományozásra. A **DG SANTE** válasza szerint ilyen intézkedéseket alkalmaz Portugália, Olaszország és Spanyolország, és az Európai Bizottság által 2017-ben elfogadott élelmiszer-adományozási iránymutatásokban szerepel egy szakasz az Unióban abban az időpontban érvényesülő adóügyi ösztönzőkről. A **FEBA** megerősítette, hogy az említett országok alkalmazzanak adókedvezményeket az élelmiszer-adományozás érdekében, és hozzátette, hogy szintén fontos a tagállamok által felhasználható további adóügyi intézkedés a héakiigazítás, az adományozott élelmiszerek csökkent gazdasági értékének figyelembevétele érdekében. Az adózási ösztönzők mellett néhány ország – például Olaszország – (a megsemmisítéshez vagy a többletélelmiszerek egyéb felhasználásához szükséges eljárásokhoz képest) egyszerűsített közigazgatási eljárásokat vezetett be az élelmiszer-vállalkozók élelmiszer-adományozására vonatkozóan. A **Francia Minisztérium** továbbá kifejtette, hogy az adókedvezményekkel párhuzamosan a karitatív szervezetek számára olyan támogatást nyújtanak, amely lehetővé teszi számukra a közvetlen hozzáférést az egészséges és minőségi termékekhez (a „Jobb élelmezést mindenkinek” kezdeményezés, amelyre 2024-ben 100 millió eurót különítenek el).

A **Nemzetközi Élelmiszer-hulladék Koalíció** kiemelte – az élelmiszer-pazarlással és élelmiszer-vesztéssel foglalkozó uniós platform, de különösen a Mezőgazdasági Főigazgatóság felé –, hogy fontos az élelmiszerek minősége és a helynek, valamint a rövid ellátási láncok hatásának azzal a hatással való összekapcsolása, amelyet ezek az élelmiszer-pazarlásra gyakorolhatnak az élelmiszer-értéklánc egészében, mivel ezen a területen hiányoznak az ismeretek. A **DG AGRI** válasza szerint az Európai Bizottság jelenleg kutatást folytat ezen a területen, és az érdekelt felek között folyamatos információcserére van szükség arról, hogy a helyi élelmiszerrendszerek miként segíthetnek az élelmiszer-vesztés és -pazarlás kezelésében, és ezáltal az élelmezésbiztonsággal kapcsolatos kihívások megoldásában, a belső piacra vonatkozó szabályok tiszteletben tartása mellett (azaz gondosan meg kell határozni a „helyi” igényeket, és nem szabad a „nemzeti” igényekkel egybehozni). A Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Főigazgatóság hangsúlyozta a fogyasztók élelmiszer-pazarlással kapcsolatos magatartásának mozgatórugói megértésének jelentőségét, valamint az egyéb tényezők –

például az étel megtervezésére és elkészítésére fordított idő, az élelmiszerek megbecsülés, a vonatkozó ismeretek stb. – szerepét.

Egy polgár megkérdezte, hogy van-e lehetőség a versenyjog és a helyi termelők előnyhöz juttatása közötti kapcsolat fejlesztésére. A **DG AGRI** válasza az volt, hogy az Unió egységes piaca biztosítja az áruk, a személyek, a szolgáltatások és a tőke szabad mozgását, és számos előnnyel jár a polgárok számára. A versenynek tisztességesnek, tehát nyíltnak és átláthatónak kell lennie. Nem lehet például olyan kötelezettségeket előírni, amelyek a nemzeti termelést előnyben részesítik más tagállamok vagy kereskedelmi partnerek termelésével szemben. E tekintetben a Mezőgazdasági Főigazgatóság hangsúlyozta a tisztességtelen forgalmazói magatartásról szóló irányelv nyomán követéséről és végrehajtásáról szóló ajánlás fontosságát, és kifejtette emellett, hogy pontosítást nyer a versenyszabályok élelmiszer-ellátási láncok fenntarthatóságát előmozdító kollektív kezdeményezésekre történő alkalmazása. A KAP stratégiai tervei révén a helyi és rövid ellátási láncok előnyben részesíthetők, és a kihívás az, hogy ezek bővítésére a nacionalista megközelítések elkerülésével, és a régiókat a legjobban kiszolgáló módszerek vizsgálatával kerüljön sor.

A moderátor rövid záróbeszédre kérte fel a vitacsoportban részt vevő polgárokat. A polgárok leszögezték, hogy üdvözlésre méltónak tekintik a javasolt ajánlások tekintetében elért eredményeket, például az adatgyűjtés előtérbe helyezését, az élelmiszer-adományozás adózási ösztönzőit, a bevált gyakorlatok uniós szintű megosztásának szorgalmazását, valamint az élelmiszer-pazarlással és élelmiszer-vesztéssel kapcsolatos uniós platformmal és a polgároknak a változás hajtóerejeként betöltött szerepével kapcsolatos ismeretek bővítését. Kiemelték a közösségi média által az élelmiszer-hulladék keletkezésének megelőzésében betöltött szerepet is.

A polgárok kérdésként fogalmazták meg, hogy megfontolásra érdemes lehetőség lenne-e az adó kivetése a kiskereskedelembe kidobott élelmiszerek után. A **DG SANTE** válaszában közölte, hogy egyes önkormányzatok bevezettek adóügyi ösztönzőket, például olyan rendszereket, amelyek az élelmiszeradományt felajánló vállalatok számára csökkentik a hulladékkezelés költségeit. A polgárok feltették azt a kérdést, hogy – a rövid ellátási láncok élelmiszer-pazarlás megelőzésére gyakorolt lehetséges pozitív hatására figyelemmel – az Európai Bizottság tervez-e esetleges versenyjogi módosításokat annak érdekében, hogy egyes kiskereskedők számára kötelezővé tegye a termékek helyi beszerzését. A **DG AGRI** válaszában kifejtette, hogy noha folyamatban van az élelmiszer-fenntarthatósághoz tágabb értelemben kapcsolódó versenyszabályokkal kapcsolatos munka, egyértelműbb bizonyítékokra van szükség arra vonatkozóan, hogy az ilyen jellegű intézkedések pozitív hatást fejtenének-e ki az élelmiszer-pazarlás megelőzésére. A Mezőgazdasági Főigazgatóság közölte, hogy az Európai Bizottság a fenntartható élelmiszerrendszerekre való áttérésről szóló átfogóbb vita keretében tovább vizsgálja, hogy miként lehet támogatni a területi élelmiszerrendszereket. Végezetül a polgárok a gyors előrelépés érdekében hangsúlyozták, hogy kutatási eredményeken alapuló fellépésre van szükség „a könnyen elérhető gyümölcsökre” és arra összpontosítva, hogy hol érhető el a legtöbb előny, valamint az élelmiszer-értékláncban rendszerszintű megközelítés alkalmazásával.

6. Az élelmiszer-pazarlással foglalkozó európai polgári vitacsoport ajánlásainak ismertetése és eszmecsere a vitacsoport tagjaival (II. témablokk): élelmiszer-vállalkozási kezdeményezések) [\(PDF\)](#)

Az európai polgári vitacsoport II. témablokkon (élelmiszer-vállalkozási kezdeményezések) dolgozó képviselői ismertették [a 8–15. ajánlást](#), majd véleménycserét folytattak a vitacsoport résztvevőivel, köztük az Európai Bizottság (DG SANTE), a finn Mezőgazdasági és Erdészeti Minisztérium, az EUROCOMMERCE és a Nemzetközi Élelmiszer-hulladék Koalíció képviselőivel.

A 13. ajánlással kapcsolatban a **DG SANTE** üdvözlö a polgárok határozott támogatását az élelmiszer-hulladék mennyiségének csökkentésére vonatkozó, a tagállamok által elérendő uniós szintű célértékek meghatározása mellett, miközben a tagállamok szabadon határozhatják meg az e célértékek eléréséhez szükséges intézkedéseket. Ez a megközelítés került előterjesztésre az Európai Bizottság által július 5-én elfogadott jogalkotási javaslatban, amelyről jelenleg folynak a tárgyalások az Európai Parlament és az Európai Unió Tanácsa között. Az Egészségügyi és Fogyasztóvédelmi Főigazgatóság megjegyezte, hogy a javaslat túlmutat az iránymutatások meghatározásán, mivel jogilag kötelező érvényű célértékeket tűz ki, és előírja a tagállamok számára, hogy a feldolgozás/gyártás során 10%-kal, a kiskereskedelemben és a fogyasztásban pedig 30%-kal csökkentsék az egy főre jutó élelmiszer-hulladék mennyiségét. Ezeket a csökkentéseket a 2020-as bázisévhez képest 2030-ig kell elérni. Az Egészségügyi és Fogyasztóvédelmi Főigazgatóság kifejtette továbbá, hogy a hulladékokkal kapcsolatos uniós jogszabályok már most is hierarchiát határoznak meg az élelmiszer-pazarlás megelőzésére, összhangban a polgárok ajánlásaival, nevezetesen a többletélelmiszerek emberi fogyasztásra történő felhasználásának elsőbbség biztosításával.

A 8. ajánlással kapcsolatban az Egészségügyi és Fogyasztóvédelmi Főigazgatóság kiemelte, hogy ma már számos hálózat és digitális eszköz áll rendelkezésre a többletélelmiszerek élelmiszer-vállalkozók és élelmiszerbankok/karitatív szervezetek közötti, illetve közvetlenül a fogyasztóknak történő újraelosztásának megkönnyítésére. Egy ilyen csere uniós szintű megszervezése nem megvalósítható, különösen az eltarthatósági idő végéhez közeledő élelmiszerek esetében.

A 11., 12. és 14. ajánlásra hivatkozással az Egészségügyi és Fogyasztóvédelmi Főigazgatóságot annak belátására ösztönözték, hogy a polgárok megerősítették, hogy az élelmiszer-pazarlás hathatós megelőzésének irányításához minden szereplő esetében bizonyítékokon alapuló szemléletre van szükség, kiemelve a nyomon követés és az adatok és az elért eredmények átláthatósága biztosításának fontosságát. A tagállamok által az élelmiszer-hulladék szintjéről készített éves jelentésekkel az Unió megfelelően nyomon követheti a globális és uniós célértékek elérése irányába tett előrelépést. Noha a tagállamokra hárul az a kötelezettség, hogy az élelmiszer-ellátási lánc minden szakaszában – közös módszertan alapján – jelenteni kell az élelmiszer-pazarlás szintjét, a nemzeti hatóságok az említett módszertanokat saját nemzeti helyzetükhöz és sajátosságaikhoz igazíthatják. Az élelmiszer-vállalkozók adatgyűjtésbe való bevonását illetően egyes tagállamok előírják a vállalkozások számára az élelmiszer-hulladék nyomon követését, mások pedig támogatják a vállalkozásokat az élelmiszer-pazarlás felismerésének elvégzésében és a megelőzési mechanizmusok bevezetésében. Uniós szinten az Európai Bizottság a felelős élelmiszer-vállalkozási és forgalmazási gyakorlatok magatartási kódexe révén az élelmiszer-vállalkozókat is arra ösztönzi, hogy vállaljanak kötelezettséget az élelmiszer-pazarlás csökkentésére.

Az Egészségügyi és Fogyasztóvédelmi Főigazgatóság kiemelte, hogy az Európai Bizottság célja az élelmiszer-pazarlással és élelmiszer-vesztéssel foglalkozó uniós platformon keresztül a bizonyítékokon alapuló bevált módszerek megosztásának elősegítése. Az Európai Bizottság Közös Kutatóközpontja kidolgozott egy értékelési keretrendszert, amely minden szereplőnek segít beavatkozásai eredményességének felmérésében, és rendszeresen értékeli az Unióban végrehajtott, az élelmiszerhulladék-megelőzést szolgáló kezdeményezéseket. Az Európai Környezetvédelmi Ügynökség is felülvizsgálja és rendszeresen értékeli a tagállamok nemzeti élelmiszerhulladék-megelőzési programjait. A DG SANTE megismételte, hogy az Unió Horizont Európa programja keretében finanszírozott kutatási és innovációs projektek adatokat és tanulságokat szolgáltatnak az élelmiszer-hulladék megelőzéséhez, például annak jobb megértése érdekében, hogy a társadalmi normák miként befolyásolják a magatartást és az élelmiszer-hulladék keletkezését (a [CHORIZO-](#)

projekt, és az élelmiszerhulladékkal kapcsolatos csomagolási innovációt és az ellátási lánc logisztikájában használható „intelligens” konténerek alkalmazását vizsgáló, folyamatban lévő [SISTERS](#) projekt).

A finn Mezőgazdasági és Erdészeti Minisztérium elismerte a polgári vitacsoport által végzett igen konstruktív és hasznos munkát, és konkrétan utalt a 10., 13. és 15. ajánlásra. Finnországban 2008 óta mérik az élelmiszer-pazarlást, és a szállodák és éttermek kötelesek a még felhasználható élelmiszer kidobásától tartózkodni. A logó (10. ajánlás) egyfajta minőségi szimbólum, és hasznos lehet az élelmiszerekkel megfelelően gazdálkodó vállalatok azonosításában, valamint az élelmiszerek csomagolásán keresztül a fogyasztói tudatosságot is növeli. A 13. ajánlással kapcsolatban a finn minisztérium kijelentette, hogy a prioritásokra való összpontosítás érdekében alaposan át kell tekinteni a hulladékáramlás hierarchiáját. Finnországban nemzeti szinten léteznek olyan szakpolitikák és eljárások, amelyek segítik a rászoruló élelmiszerhez jutását, támogatják az élelmiszeradományozásra hajlandó vállalatokat, és összehozzák az adományozókat és az élelmiszersegélyek kedvezményezettjeit. A 15. ajánlással kapcsolatban a finn minisztérium kiemelte a csomagolás fontosságát az élelmiszerek védelmében és az élelmiszerbiztonság biztosításában, ugyanakkor megjegyezte, hogy az élelmiszer-pazarlás csökkentése érdekében fejleszteni kell az élelmiszerek csomagolást, megemlítve, hogy az élelmiszerek környezeti hatásainak 0,5–2%-a kapcsolódik a csomagoláshoz.

Az **EuroCommerce** köszönetet mondott a meghívásért, elismerte a feladat inspiráló jellegét, és a 9., 12. és 15. ajánlással kapcsolatban adott visszajelzést. Az EuroCommerce emlékeztetett arra, hogy a kereslet és a kínálat kereszteződésében a kis- és nagykereskedelmi ágazat kiváltságos helyzetben van, és ezért különösen elkötelezett az élelmiszer-pazarlás megelőzésében. A 9. ajánlásra hivatkozva az EuroCommerce hangsúlyozta, hogy az élelmiszer-pazarlás a vállalkozások számára gazdaságilag észszerűtlen, mivel költségeket okoz, ezért az ágazat jelentős beruházásokat hajtott végre a kínálat előrejelzésébe, beleértve (az értékesítési adatok mellett) a mesterséges intelligencia annak érdekében történő használatát, hogy jobban meg lehessen érteni és előre jelezni azt, hogy mit és mikor fognak vásárolni a vevők. A vállalkozásoknak (a jogi keretek helyett) inkább rugalmasságra van szükségük ahhoz, hogy a legmegfelelőbben reagálhassanak a kínálat és a kereslet változásaira, ami kulcsjelentőségű az élelmiszer-pazarlás megelőzése szempontjából. E tekintetben az EuroCommerce kiemelte az ellátási láncon belüli párbeszéd fontosságát. Az adókedvezményekkel kapcsolatban az EuroCommerce támogatását fejezte ki az élelmiszeradományokra vonatkozó nulla százalékos hűvő adókulcs bevezetése mellett, amelyet korábban akadállynak tekintettek. A kötelező jelentési rendszerrel kapcsolatban az EuroCommerce arról tájékoztatott, hogy számos tagja már most is tesz önkéntes alapon jelentést az élelmiszer-hulladékról, a vevők és a befektetők tájékoztatásának és az átláthatóság biztosításának eszközeként. Az élelmiszer-vállalkozókra már most is számos kötelező előírás vonatkozik, többek között a nem pénzügyi beszámolásra vonatkozóan. Az EuroCommerce – az éghajlatváltozással kapcsolatos kötelezettségvállalásokra figyelemmel – azt is megjegyezte, hogy az élelmiszer-hulladékokra egyre nagyobb figyelem irányul, tekintettel annak az üvegházhatású gázok kibocsátására gyakorolt hatására. Az EuroCommerce kiemelte a csomagolásról és a csomagolási hulladékról szóló készülő rendeletet, és rámutatott, hogy a csomagolás fontos szerepet tölt be az élelmiszer-biztonság biztosításában és az élelmiszerek védelmében, ezzel megelőzve az élelmiszer-pazarlást. Az EuroCommerce hangsúlyozta, hogy a csomagolási kiegészítéseknek kényelmesnek kell lenniük a különböző típusú fogyasztók (pl. egyedülálló háztartásaival szemben a nagycsaládok) számára is. Az EuroCommerce a csomagolási innovációval kapcsolatban emlékeztetett a megfelelő jogszabályi keret fontosságára, hogy a vállalkozások elvégezhessék a szükséges beruházásokat, és a termékek piacra kerülhessenek.

A **Nemzetközi Élelmiszer-hulladék Koalíció (IFWC)** megköszönte a polgárok elkötelezettségét és munkáját, és a magánszektornak szóló ajánlásokról szólva kiemelte, hogy az élelmiszer-hulladék mennyiségének jelentése az ellátási lánc valamennyi szereplője kulcsfontosságú, és hogy a magánszektor aktívan dolgozik a mérési módszerek szabványosításán, többek között ágazati alapon (pl. a tömegétkeztetés esetében). A logó létrehozására vonatkozó polgári javaslatot illetően: ez felhasználható lenne azon vállalatok jutalmazására is, amelyek mérik és jelentik az élelmiszer-pazarlást, valamint cselekvési tervet dolgoznak ki az élelmiszer-pazarlás csökkentésére. Az IFWC tájékoztatást adott az élelmiszerhulladék-csökkentés kezelésére vonatkozó ISO-szabvány kidolgozásán folyó munkáról, és kiemelte annak fontosságát, hogy az ilyen szabványok végrehajtása ágazati szintű támogatást kapjon, például képzés és egyéb intézkedések révén. Az IFWC kifejtette, hogy az élelmiszerhulladék-megelőzésre irányuló kezdeményezések több szereplő fellépését igénylik: például, bár az éttermekben bevezethető a maradék becsomagolása, előfordulhat, hogy azt nem használják fel, ha a fogyasztók kulturális okból azt nem tartják elfogadhatónak. Ennek az akadálnak a leküzdését tudatosságnöveléssel, ösztönzéssel stb. kellene támogatni. Az IFWC kiemelte a tudatosságnövelés jelentőségét és az érdekelt felek által az élelmiszerhulladék-megelőzési keret megvalósítása érdekében folytatott együttműködés előmozdításának fontosságát, az érintett szereplőket például önkéntes megállapodások, tudatosságnövelő kampányok, az Unió által finanszírozott kutatási projektek és hálózatok (például az élelmiszerhulladékkal foglalkozó uniós platform) révén támogatva.

A vitacsoport résztvevőinek a polgárok ajánlásaira adott első válaszát követően a moderátor kérdéseket tett fel a találkozó (online és offline) résztvevőinek, jelezve a beszélgetés során felmerült, különösen a csomagolással és a fogyasztói szokásokkal kapcsolatos kérdéseket és észrevételeket is.

A **portugál mezőgazdasági minisztérium** kijelentette, hogy a szállítási logisztika miatt nem lehetséges olyan uniós szintű platformot létrehozni az élelmiszer-vállalkozók kezdeményezései számára, amely összekapcsolná a vállalkozásokat az élelmiszerbankokkal és a fogyasztókkal. A portugál minisztérium megemlítette, hogy néhány tagállam már bevezetett ilyen típusú platformot nemzeti szinten a fogyaszthatósági vagy minőségmegőrzési időhöz közeli termékek újraelosztására, és rákérdezett ezek hatékonyságára. Véleményük szerint nem létezik homogén módszertan az élelmiszer-pazarlás uniós szintű mérésére, ezzel utalva arra, hogy uniós szinten egységes módszertan szükséges. A portugál minisztérium továbbá kijelentette, hogy bár a csomagolás mennyiségét csökkenteni kell, annak kritikus a jelentősége az élelmiszerek védelme, az élelmiszerbiztonság és a fogyasztók tájékoztatása szempontjából is.

Az élelmiszer-vállalkozók, az élelmiszerbankok és a fogyasztók digitális platformokon keresztül történő összekapcsolását illetően az **EuroCommerce** válaszában nem támogat egy központosított európai adatbázist, és szerinte a vállalkozások, az élelmiszerbankok és a fogyasztók összekapcsolása helyi vagy regionális szinten jobban megszervezhető, rámutatva az ilyen jellegű újraelosztás logisztikájával és gyakorlati megszervezésével kapcsolatos korlátokra is. Az EuroCommerce megerősítette, hogy helyi szinten már léteznek ilyen kezdeményezések, amelyek jól működnek.

A csomagolás csökkentését illetően a **finn minisztérium** megismételte, hogy a felesleges csomagolást kerülni kell. Azonban teljesen nem kerülhető el a csomagolás, mivel az szükséges az élelmiszerbiztonság biztosítása érdekében.

A **Nemzetközi Élelmiszer-hulladék Koalíció** kiemelte a vállalkozások összefogásának fontosságát olyan kiemelt témákban, amelyek esetében közös beruházásokra és kutatásokra van szükség, például az élelmiszer-pazarlás valamely ágazatban történő mérésének mikéntjére vonatkozóan. Az IFWC

leszögezte, hogy az önkéntes megállapodások fontosak, és a tagállamok nemzeti szintű támogatását igénylik.

A **DG SANTE** kiemelte, hogy az élelmiszer-hulladék csökkentése terén jelentős előrelépést elért tagállamok önkéntes megállapodásokat kötöttek a magánszektorral, azaz köz- és magánszféra közötti partnerségeket hoztak létre, amelyekben rögzítették az élelmiszer-pazarlás csökkentésére vonatkozó célértékeket. Az élelmiszer-pazarlással és élelmiszer-veszteséggel foglalkozó uniós platformnál jelenleg folyik az eddig végrehajtott önkéntes megállapodások felmérése, az ezekből nyert tapasztalatokból tanulságok levonása és megosztása érdekében.

A moderátor rövid záróbeszédre kérte fel a vitacsoportban részt vevő polgárokat. A polgárok hangsúlyozták, hogy az uniós intézményeknek kell biztosítaniuk, hogy közös vagy egységesebb megközelítéssel minden tagállam előrelépést érjen el, valamint, hogy fontos a rövid, közép- és hosszú távú tervek meghatározása és az elért sikerek kommunikálása. Az utóbbit illetően: noha minden polgár részvételére szükség van, nagyobb erőfeszítéseket kell tenni a fiatalok megszólítására, különösen a közösségi média csatornáin keresztül, nemcsak a tájékoztatás, hanem a motiválás és a bevonás érdekében.

7. Az élelmiszer-pazarlással foglalkozó európai polgári vitacsoport ajánlásainak ismertetése és eszmecsere a vitacsoport tagjaival (III. témablokk: a fogyasztói magatartás változásának támogatása) ([PDF](#))

Az európai polgári vitacsoport III. témablokkon dolgozó képviselői ismertették a [16–23. ajánlást](#), amelyet eszmecsere követett a vitacsoport résztvevőivel, köztük az Európai Bizottság (DG SANTE), a Holland Táplálkozási Központ, az Independent Retail Europe és az EUFIC képviselőivel.

A **DG SANTE** megköszönte a polgárok konkrét ajánlásait, és kiemelte, hogy a fogyasztói magatartásra gyakorolt hatás érdekében fontos az országspecifikus megközelítés, nemzeti és helyi szinten végrehajtott beavatkozások és intézkedések kíséretében. Az Egészségügyi és Fogyasztóvédelmi Főigazgatóság hangsúlyozta, hogy döntő fontosságú a fogyasztók étkezési szokásainak, az élelmiszerekhez és az élelmiszerpazarláshoz való hozzáállásának, valamint az élelmiszer-pazarlás elkerülése érdekében az élelmiszerekkel való gazdálkodással kapcsolatos ismereteiknek és készségeiknek, illetve a cselekvési motivációjuknak a figyelembevétele. A fogyasztói élelmiszer-pazarlás kezelésére nem lenne hatékony eszköz az uniós szintű, „felülről lefelé” irányuló megközelítés; az uniós szintű intézkedések azonban arra irányulnak, hogy elősegítsék a bevált módszerek megosztását, különösen az élelmiszer-pazarlással és élelmiszer-veszteséggel foglalkozó uniós platform révén, valamint ösztönözzék és támogassák a tagállamok által hozott intézkedéseket. Az Európai Bizottság élelmiszer-pazarlás csökkentésére vonatkozó célértékeket meghatározó jogalkotási javaslata lendületet adhat a tagállamok számára, hogy ambiciózus intézkedéseket hozzanak és befektessenek a magatartásváltoztató programokba, valamint erősítsék az együttműködést a teljes élelmiszer-ellátási lánc szereplői és más érintett szereplők, például a tudományos élet, a nem kormányzati szervezetek és a pénzügyi intézmények között. Az élelmiszer-pazarlással és élelmiszer-veszteséggel kapcsolatos tudatosság nemzetközi napja – amelyet minden évben szeptember 29-én tartanak – lehetőséget nyújt a témára vonatkozóan a kommunikációra. Az Európai Bizottság 2023-ban a kommunikációs anyagok terjesztésébe a polgári vitacsoportot is bevonta.

Az Egészségügyi és Fogyasztóvédelmi Főigazgatóság kijelentette, hogy az élelmiszer-pazarlással és élelmiszer-veszteséggel foglalkozó uniós platform egyik célja az élelmiszer-pazarlás elkerülése érdekében a dátumjelölés („fogyaszthatósági idő” és „minőségmegőrzési idő”) megfelelőbb megértésének és használatának előmozdítása, és a platform tagjai folyamatosan megosztják egymással

az e területen szerzett tapasztalataikat, ismereteiket és bevált módszereiket a platformon, annak erre szolgáló alcsoportján és az interneten az élelmiszer-veszteség és -pazarlás megelőzésével foglalkozó uniós központon keresztül. A dátumjelölési szabályok tervezett felülvizsgálatára (amelyről a polgári vitacsoport a 2022. decemberi első ülésén kapott tájékoztatást) utalva az Európai Bizottság a tagállamokkal együtt megvizsgálta, hogy ez a kezdeményezés az élelmiszerhulladék-csökkentési célértékeket meghatározó jogalkotási javaslat mentén folytatható-e. A tagállamok támogatták a harmonizált megközelítést a dátumjelölés területén, de a legtöbb tagállam hangsúlyozta, hogy tovább kell vizsgálni a legmegfelelőbb megfogalmazást, és további fogyasztói kutatásra van szükség, néhányan pedig azt állították, hogy több befektetésre lenne szükség a fogyasztók jelenlegi dátumjelölési koncepciókról való jobb tájékoztatása terén. A tagállamok többsége is inkább ezzel a kérdéssel foglalkozott, de nem elszigetelten, hanem az élelmiszerek címkézésére vonatkozó szabályok szélesebb körű felülvizsgálatának részeként, amelynek kidolgozása még mindig folyamatban van.

A 16. ajánlással kapcsolatban az Egészségügyi és Fogyasztóvédelmi Főigazgatóság kifejtette, hogy az élelmiszer-veszteségek kezelése szerepel az élelmiszer-veszteségek és -hulladékok nyomon követésével foglalkozó uniós platform menetrendjében, az élelmiszer-veszteségek és -hulladékok nyomon követésével foglalkozó alcsoport keretében folyamatos információcsere kíséretében. Az Egészségügyi és Fogyasztóvédelmi Főigazgatóság kifejtette, hogy a hulladékokról szóló keretirányelv nem foglalkozik a mezőgazdasági üzemekben keletkező élelmiszer-veszteséggel, mivel az ilyen anyagokat nem tekintik hulladéknak, és hogy e kérdés dimenziójáról nincsenek megbízható adatok. Az Európai Bizottság a vonatkozó, uniós finanszírozású kutatási projektek keretében végzett munka figyelembevételével folytatja az élelmiszer-veszteségek vizsgálatát és megelőzésük módozatainak feltárását. A [FOLOU](#)-projekt célja például megbízható módszertan kidolgozása az elsődleges termelés során keletkező élelmiszer-veszteségek számszerűsítésére, a termékek betakarításra kész állapotától a betakarításukig terjedő időszakban keletkező veszteségekre összpontosítva.

A Holland Táplálkozási Központ megköszönte a polgároknak az inspiráló munkát, és külön kitért a fogyasztói kampányokkal kapcsolatos 17. és 20. ajánlásra. A Holland Táplálkozási Központ kiemelte, hogy a fogyasztói tudatosság növelése és a cselekvési perspektíva felkínálása kulcsfontosságú a fogyasztók élelmiszer-pazarlás csökkentésére ösztönzéséhez. Hollandia 2015 óta 23%-kal csökkentette a háztartási élelmiszerhulladék mennyiségét, és folytatja erőfeszítéseit, nevezetesen egy országos „Élelmiszerhulladék nélküli hét” kampány szervezésével. A Holland Táplálkozási Központ és a Food Waste Free United alapítvány által szervezett kampányra 2023-ban 5. alkalommal került sor az érdekeltek széles körének bevonásával, és az élelmiszer-hulladék megelőzése és az éghajlatvédelmi intézkedések közötti kapcsolatra összpontosított. A kezdeményezés sikere a felvilágosítás, valamint az otthoni használatra szánt oktatási és gyakorlati mérőeszközök előállításának fokozása érdekében az állami és magánszereplők közötti aktív együttműködéshez és az erőforrások egyesítéséhez köthető. A Holland Táplálkozási Központ hasonló kampányok szervezésére ösztönözte a többi tagállamot, és javasolta a téma egyetlen hétre összpontosítását, hogy a téma kiemelt helyet kapjon a napirenden. A hét nap alatt történő fellépés azonban nem elegendő, és folyamatos erőfeszítésekre van szükség az egész élelmiszer-értékláncban annak érdekében, hogy a fogyasztóknak meg lehessen könnyíteni az élelmiszer-pazarlás csökkentését.

Az **Independent Retail Europe** szintén megköszönte a polgároknak ezt a munkát, és kiemelte az oktatás fontosságát a fogyasztói élelmiszer-pazarlás csökkentése és a fogyasztók élelmiszerekkel való jobb gazdálkodásának elősegítése szempontjából. A fogyasztók oktatása a tagállamokra tartozik. A kiskereskedők más gazdasági szereplőkkel együtt kaphatnak szerepet, és számos eszközzel – például kiadványokkal és alkalmazásokkal – segíthetnek az élelmiszer-pazarlás megelőzéséről való tájékoztatásban, nyújthatnak ahhoz segítséget és könnyíthetik meg azt. A kiskereskedők azonban nem

tudják ellenőrizni, hogy a fogyasztó mit tekint hulladéknak, ezért nem tehetőek felelőssé a fogyasztói szintű élelmiszer-pazarlásért. A lejáratú időhöz közeli termékek népszerűsítésére vonatkozó 23. ajánlással kapcsolatban az Independent Retail Europe kijelentette, hogy ez már most is széles körben elterjedt gyakorlat, mivel az el nem adott élelmiszer a kiskereskedők számára költséget jelent. A kiskereskedőknek számos különböző módja van a vásárlók tájékoztatására (pl. matricák és egyéb, üzleten belüli promóciós eszközök), és ők vannak a legmegfelelőbb helyzetben a leghatékonyabb módok meghatározására. Fontos, hogy az eladott termékeket a vásárlók elfogyasszák, különben az élelmiszer-hulladék átkerül a kiskereskedelemről a háztartásokba. Az Independent Retail Europe kifejtette, hogy a kiskereskedők aktívan részt vesznek az élelmiszer-pazarlás megelőzésében a kereslet és kínálat kezelése, az árpromóciók, a többletélelmiszerek élelmiszerbankoknak történő újraelosztása és az alkalmazásokon keresztül az eladatlan élelmiszerek további feldolgozása (pl. levelek vagy gyümölcslevelek készítése) révén. Miközben a kiskereskedők aktívan részt vesznek a fogyasztók élelmiszer-pazarlás megelőzésével kapcsolatos tájékoztatásában, az Independent Retail Europe nem osztotta azt az álláspontot, hogy az élelmiszer-pazarlás megelőzésére irányuló kampányokat az ünnepi időszakokra kellene szervezni, ahogyan azt a Holland Táplálkozási Központ említette.

Az Európai Élelmiszer-tájékoztatási Tanács (EUFIC) a betakarítatlan élelmiszer megmentéséről és a fogyasztók és a gazdálkodók ilyen lehetőségekről való tájékoztatásáról szóló 16. ajánlásra hivatkozott. Az EUFIC példaként egy genti kommunikációs kampányt hozott fel, amelynek keretében az Élelmiszer Tanács egy helyi nem kormányzati szervezettel együttműködve digitális térképet készített a lakosság arról történő tájékoztatására, hogy hol lehet ingyenesen gyümölcsöt szedni. Az EUFIC kijelentette, hogy Franciaországban a SOLAAL nevű szervezet a mezőgazdaság, az élelmiszeripar és a forgalmazás szereplőit tömöríti az élelmiszer-adományozás ösztönzésére, beleértve a betakarítatlan élelmiszereket is, és a Mezőgazdasági és Élelmiszer-szuverenitási Minisztériummal együttműködésben létrehozta a mezőgazdasági élelmiszer-adományozás nemzeti napját. A 18. és 21. ajánlással kapcsolatban az EUFIC jelezte, hogy néhány országban, például Magyarországon már megvalósult az élelmiszerekkel kapcsolatos iskolai oktatás, amelyhez az élelmiszer-hulladékkal foglalkozó nemzeti hatóság (Nébih) oktatási programot dolgozott ki, és 2017 óta több mint 25 000 gyermeket ért el, valamint 1800 tanárnak nyújtott képzést és mentorálást. Más országokban, például Finnországban az élelmiszer-hulladékkal kapcsolatos oktatás beépítésre került a tantervbe a környezeti fenntarthatósággal foglalkozó tantárgyakba, mint például a környezetismeret, a földrajz és a háztartástan tárgyba, és a finn élelmiszerügyi hatóság dolgozta ki a kapcsolódó tananyagokat. Az ENSZ Élelmiszer- és Mezőgazdasági Szervezete a Nemzetközi Élelmiszer-pazarlási Koalícióval együttműködve általános és középiskolásoknak szóló oktatási kézikönyveket dolgozott ki az élelmiszer-pazarlásról, amelyek 10 nyelven elérhetők a honlapjukon. Ezek a gyerekeket az élelmiszer-pazarlás társadalmi, környezeti és gazdasági következményeiről, az élelmiszer-pazarlás csökkentésének előnyeiről tanítják, valamint arról, hogy mit lehet tenni az élelmiszer-pazarlás ellen, és hogy miként taníthatják meg a helyes szokásokat családjuknak és barátaiknak. Az élelmiszerek megosztásáról szóló 19. ajánlással kapcsolatban az EUFIC utalt a digitális platformokon keresztül történő megosztás élelmiszer-biztonsági kihívásaira. Az EUFIC példát hozott ennek kiküszöbölésére, egy helsinki közösségi hűtőszekrény példáját idézve, amelyen keresztül a fogyasztók a többletélelmiszereket adományozhatják és átvehetik, a személyzet pedig biztosítja az élelmiszer-biztonsági eljárások megfelelő követését (például csak bontatlan, csomagolt élelmiszereket lehet adományozni). A műveleteket a helsinki városi hatóság minden évben jóváhagyja az élelmiszer-biztonsági kockázatok minimalizálásának biztosítása érdekében, és képzést és eszközöket biztosít ahhoz, hogy ilyen közösségi hűtőszekrényeket mások is telepíthessenek.

A vitacsoport résztvevőinek a polgárok ajánlásaira adott első válaszát követően a moderátor kérdéseket tett fel a találkozó (online és offline) résztvevőinek, és idézett néhány, az oktatási tevékenységekkel kapcsolatban érkezett megjegyzést.

A **RÉGAL Normandie** kijelentette, hogy a fogyasztói tudatosság növelésének a viselkedésbeli változás tekintetében megvannak a maga korlátai, és a kutatási eredmények azt mutatják, hogy a leghathatósabb a gyakorlati tevékenységek, például a maradékokból való főzés bemutatása lehet.

A **Szlovén Mezőgazdasági, Erdészeti és Élelmiszerügyi Minisztérium** szorgalmazta a fiatalok részvételét az olyan eseményeken, mint például a polgári vitacsoporttal ma folytatott vita. A szlovén xxx utalt továbbá az iskolai gyümölcs-, zöldség- és tejtermék-programokra, és azt javasolta, hogy a programba adományozott élelmiszereket is vegyenek fel. A szlovén minisztérium rámutatott, hogy a kiskereskedők adományozzák az élelmiszerfelesleget, azonban az ilyen akciók önkéntes jellege miatt annak vannak korlátai, és javasolta, hogy többet kellene tenni az ilyen kezdeményezések támogatására. A szlovén minisztérium leszögezte továbbá, hogy a gazdálkodóknak olyan eszközökre és egyéb alternatívákra van szükségük, amelyek segítik őket az élelmiszerfelesleg kezelésében (pl. további feldolgozás az élelmiszer-veszteség és -pazarlás elkerülése érdekében), és hogy az említett kezdeményezéseket be kell építeni a nemzeti stratégiai tervekbe. Végül a szlovén xxx kiemelte, hogy a kívánt célok elérése érdekében fontos minden szereplőt képzésben részesíteni.

A polgárok online észrevételeire válaszolva **Hollandia Táplálkozási Központja** arról adott tájékoztatást, hogy a széles nagyközönség elérése érdekében az Élelmiszer-pazarlás nélküli hét szervezői ingyenes reklámlehetőséget próbálnak szerezni például televíziós talk show-kban. **Az Independent Retail Europe** említette, hogy a közösségi média használata kiemelkedő fontosságú a fiatalabb közönség eléréséhez, és rámutatott, hogy az élelmiszerpazarlás időnként egyszerűen a háztartások szervezési problémái, valamint az élelmiszer kezelésével, feldolgozásával és tárolásával kapcsolatos ismeretek és készségek hiánya miatt fordul elő, különösen, ha az élelmiszereket nem lehet időben felhasználni.

A moderátor rövid záróbeszédre kérte fel a vitacsoportban részt vevő polgárokat. A polgárok hangsúlyozták annak fontosságát, hogy a különböző célcsoportokat megfelelő csatornákon és eszközökön keresztül megfelelő üzenetekkel kell elérni, valamint, hogy értékelni kell e kommunikáció hatását. Az élelmiszer-pazarlás megelőzését be kell építeni az iskolai tantervbe, és ki kell aknázni a digitalizációban és a mesterséges intelligenciában rejlő lehetőségeket. A tagállamoknak erősíteniük kell az egymással folytatott párbeszédet, és az információk széles körben történő terjesztésére minden releváns platformot fel kell használniuk. Végezetül a polgárok biztosak voltak abban, hogy mivel olyan sokan akarnak segíteni, a valódi változás bekövetkezhet.

8. Zárás/összefoglalás

A **Kommunikációs Főigazgatóság** nevében Gaëtane Ricard-Nihoul, a Civil Párbeszéd Osztály helyettes osztályvezetője köszönte meg a polgárok és a résztvevők hozzájárulását, és arra ösztönözte őket, hogy maradjanak kapcsolatban az Európai Bizottság kommunikációs csatornáin, különösen az élelmiszer-veszteség és -pazarlás megelőzésével foglalkozó uniós központon keresztül. A polgárok így tájékozódhatnak az Európai Bizottság élelmiszer-hulladékcsökkentési célértékeket meghatározó jogalkotási javaslatával kapcsolatos előrehaladásról, az uniós szinten folyó egyéb munkáról, valamint a tagállamok nemzeti cselekvési terveinek végrehajtásáról.

Kifejtette, hogy az Európai Bizottság a polgári szerepvállalás új szakaszába lép, és hogy a jövőben több európai polgári fórumot fognak szervezni különböző témákban. Elmondta, hogy a Bizottság szeretné

létrehozni a korábbi polgári vitacsoportok résztvevőinek hálózatát, akik tájékoztatást kapnának a polgári szerepvállalással kapcsolatos tevékenységekről, és nagyköveti szerepet tölthetnének be. A vitacsoportokban részt vevő valamennyi polgárnak konkrét közleményt küldenek, amely kifejti, hogy miként vehet részt a volt vitacsoporttagok hálózatának munkájában.

Az elnök az ülést azzal zárta, hogy köszönetet mondott minden résztvevőnek, és megállapította, hogy a vita újfent azt mutatta, hogy az élelmiszerhulladék-megelőzés a társadalom minden tagjának fellépését igényli, legyen szó helyi, nemzeti vagy nemzetközi szintről. A megosztott példák bemutatták, hogy a kötelezettségvállalások miként válthatók tettekre, és milyen sok hálózat és lehetőség létezik az együttes munkára az emberek, a társadalom és a bolygó egésze számára ilyen alapvető fontosságú kérdésben. Még ha nem is volt teljes az egyetértés minden megvitatott kérdésben, egyértelmű elkötelezettség mutatkozik a részvétel mellett és a feltárt problémák megoldására különböző megoldások is lehetségesek. Az elnök bízik abban, hogy a polgárok elkötelezettségére és támogatására figyelemmel az Európai Bizottság jogalkotási javaslata elfogadásra talál, és hogy azt a Parlament és a Tanács gyorsan és ambiciózus formában elfogadhatja. Végezetül az elnök megismételte, hogy a DG SANTE számára a polgárokkal folytatott párbeszéd nagyon értékes tapasztalat volt, és köszönetet mondott a polgároknak kemény munkájukért, valamint a platform tagjainak a mai vitáért és a visszajelzésekért.